

A TŰZSZERÉSZ SZOLGÁLAT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

(a feladatellátásokhoz kapcsolódóan)

Faa József r. alezredes

BM Különleges Szolgálatok Parancsnoksága,

Tűzserész Szolgálat Parancsnoka

A 2003. november 06. és 10. között megrendezésre került X. Nemzetközi Robbantástechnikai Konferencia bűnügyi szekcióülésén előadást tartottam a Tűzserész Szolgálat szervezeti felépítéséről és a speciális munkákat végrehajtó alegységek főbb feladatairól. Az előadásom tartalmából a kivonatolt, lényeges részeket mutatom be az alábbi rövidített összefoglalásban.

A Készenléti Rendőrség Különleges Szolgálatok Parancsnoksága Tűzserész Szolgálat jelenlegi szervezeti struktúráját, felépítését alapvetően a feladatkörének széles skálája határozza meg. Két jelentősebb, szervezetileg egymástól jól megkülönböztethető alosztály jogállású részekre bontható a Tűzserész Szolgálat. A nagyobb létszámú, végrehajtói feladatra létrehozott alegység a Készenléti Alosztály, míg a létszámában kisebb egységű csoportosítás, a „logisztikai információs támogatást nyújtó” Bombaadat Központ.

1. A jobb és áttekinthetőbb megértés végett célszerű ismertetni, hogy a napi tevékenységek és munkák, a végrehajtott feladatok törvényi háttérét, milyen főbb jogszabályok biztosítják:

A rendőrségi tűzserészek feladatait a 3/1995. (III. 1.) BM rendelet (a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról) határozza meg:

73. § (1) A rendőrség látja el a nemzetbiztonság és közbiztonság körében jelentkező tűzszerészeti feladatokat.

(2) Bármiféle harctevékenységből, katonai gyakorlatból származó, vagy gondatlan anyagkezelésből köz- vagy magánterületre került, illetve ott talált katonai robbanószerkezetekkel kapcsolatos tűzszerészeti tevékenységet külön jogszabály szerint, a Magyar Honvédség Honvéd Tűzszerész és Aknakutató Zászlóalja végzi.

74. § (1) A rendőrség tűzszerész alegységei végzik a 73. § (2) bekezdésben nem említett robbanóanyagokkal, robbantószerekkel kapcsolatos tűzszerészeti tevékenységet.

(2) A megyei rendőr-főkapitányságok erre kiképzett rendőrei (bombakutató csoportok) végzik a robbantással fenyegetett helyszínek átvizsgálását.

(3) Az azonnali beavatkozást igénylő esetekben a rendőrség tűzszerészei jogosultak a közvetlen életveszély elhárítása érdekében szükséges elsődleges intézkedések megtételére a 73. § (2) bekezdésben meghatározott körben is.

75. § (1) Tűzszerész járórt a rendőrfőkapitányok és helyetteseik munkaidőn kívül, sürgős esetekben a rendőr-főkapitányság központi ügyelete - az ORFK Főügyeletén - keresztül rendelhet ki.

(2) A Tűzszerész Szolgálat igénybevételének, a tűzszerész járőr helyszínre szállításának és a munkafeltételek biztosításának részletes szabályait külön rendelkezés szabályozza.

(3) A Tűzszerész Szolgálat lehetőségeit, technikai felszereltségét meghaladó feladat esetén a Magyar Honvédség I Honvéd Tűzszerész – és Hadihajós Ezredétől a tűzszerész járőr kirendelése az (1) bekezdés szerint kérhető.

(4) A kirendelésnek tartalmaznia kell az átvizsgálandó helyszín rövid leírását, a terület nagyságát, pontos helyét (épület esetén földszintes vagy több szintes) amennyiben meghatározható, a robbanószerkezet jellemzőit, mennyiségét, annak a felelős vezetőnek a nevét, akivel a tűzszerész járőr parancsnokának a kapcsolatot fel kell vennie.

(5) A robbantással való fenyegetés vagy erre utaló bejelentés alapján a rendőr-főkapitányság vezetője, illetve az ügyelet vezetője rendelheti ki a kiképzett helyi rendőri állományt a veszélyeztetett objektum átvizsgálása céljából.

(6) A tűzszerész járőr kirendelhető akkor is, ha:

a) olyan veszélyesnek látszó tárgy van a helyszínen, melynek vizsgálata, minősítése, hatástalanítása tűzszerész szakismeretet igényel;

b) a megyei bombakutató csoport robbanásveszélyesnek ítélt tárgyat talált;

c) a megyei bombakutató csoport nem áll rendelkezésre;

d) robbanás következett be, a helyszíni szemle tűzszerész szakmai biztosítására, szaktanácsadó közreműködésre;

e) robbanóanyaggal történő visszaélések vizsgálata során foganatosított házkutatás tűzszerész szakmai biztosítására van szükség;

f) védett személy programjának tűzszerész biztosítása azt indokolja.

A 27/1999. (VIII. 13.) BM rendelet (a Készenléti Rendőrség működéséről, feladatairól és hatásköréről) határozza meg:

3. § A Készenléti Rendőrség feladatkörébe tartozik (többek között)..:

f) ellátja a rendőrség hatáskörébe tartozó tűzszerészeti feladatokat.

A 3/1993. (II. 18.) ORFK-HŐR OPK együttes intézkedése a rendőrség tűzszerészeteinek konkrét feladatszabást határoz meg, melyet a jelenlegi szervezeti felépítésnek megfelelően aktualizálok:

A tűzszerész feladatok végrehajtása, a robbantással elkövetett terrorcselekmények megelőzése, megakadályozása a Készenléti Rendőrség Tűzszerész Szolgálatának (a továbbiakban: Tűzszerész Szolgálat) feladata.

Az ORFK Repülőtéri Biztonsági Szolgálat, az ORFK Köztársasági Őrezred tűzszerészei, a megyei rendőr-főkapitányságok, a Határőrség bombakutatói feladatokra kiképzett (a továbbiakban: bombakutató) beosztottai a Tűzszerész Szolgálat szakmai segítségével teljesítik ezirányú feladataikat.

A Tűzszerész Szolgálat a Készenléti Rendőrség parancsnokának közvetlen irányításával, országos hatáskörrel végezze:

a) a Köztársasági Őrezreddel együttműködve, a köztársasági elnök, a miniszterelnök, az Országgyűlés elnöke, a belügyminiszter, a külügyminiszter és más, jogszabályban meghatározott védett vezetők, illetve a felsoroltakkal azonos szintű külföldi delegációvezetők által látogatott rendezvények helyszínének és azok veszélyeztetett körzetének átvizsgálását,

ha a feladatok nagysága a Köztársasági Őrezred tűzszerészeinek erejét meghaladják;

- b)* az *a)* pontban felsoroltak közé nem tartozó "Különösen Fontos Személy" (VIP) tűzszerész biztosítását;
- c)* bejelentések, fenyegetések esetén a bombakutatók által előtalált robbanásveszélyes tárgyak hatástalanítását, elszállítását;
- d)* bármely módon előtalált robbantásos cselekmények végrehajtására utaló tárgyak, járművek vagy potenciálisan annak minősülő eszközök hatástalanítását;
- e)* a bekövetkezett robbantásos cselekmények helyszínelésében való részvételt, előzetes szakvélemény adását;
- f)* ha szükségessé válik, az 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred hatáskörébe tartozó feladatok esetén a közvetlen életveszély elhárítása érdekében, elsődleges intézkedések megtételét;
- g)* a Rendőrség tűzszerészeinek, a Rendőrség és a Határőrség bombakutatóinak felkészítését, továbbképzését, ellátva őket a tevékenységi körükre feljogosító igazolvánnyal;
- h)* a Szervezett Bűnözés Elleni Szolgálat fegyver- és robbanóanyagok felkutatásával összefüggő tevékenységének segítségét;

- i) gyűjtse, értékelje, tárolja a hazai és külföldi robbantásos cselekményekkel kapcsolatos információkat, a tűzszerész szolgálatok tevékenységeinek tapasztalatait;
- j) a lakosság felvilágosítása érdekében folytassanak propaganda tevékenységet az állampolgárok magatartásáról bombafenyegetés esetén. alapfunkciók,

A jogszabályokban és intézkedésekben meghatározott tűzszerész feladatokat a Szolgálat teljes állománya végzi. Kizárólagosan a saját csoportbeosztásának megfelelő alapfeladatok, illetve egyéni, funkcionálisan szabott, (munkaköri leírásban rögzített) működési követelményekhez igazított, meghatározott elvárások teljesítésével párhuzamosan.

A fentieknek megfelelően, a tájékoztatást a nagyobb szervezeti egység bemutatásával kezdem:

Tűzszerész Szolgálat Készenléti Alosztály

A Készenléti Alosztályt hat kombinált (vezényléses, III. számú váltásos) munka- időrendszerben dolgozó csoport alkotja. Közülük három csoportban (készenléti, kutyás, bűvár) alapvetően vezényléses, míg a három azonos szervezésű csoportban (váltások) 24/48 órás munkaidőrendben teljesítenek szolgálatot.

Az alosztályvezető a szolgálatparancsnok-helyettes közvetlen alárendeltségében vezeti a Készenléti Alosztályba beosztott személyi állományt. A csoportvezetők tevékenységén keresztül koordinálja a nagyobb létszámigényű

szolgálati feladatok előkészítését, igény szerint a bűnügyi és operatív feladatok ellátását.

Az alosztály részt vesz a külső szervek felkérése alapján végrehajtott speciális képzési feladatokban (ENSZ-missziók, felkészítések) az új szakmai koncepciók és eljárásmódok kidolgozásában, azok gyakorlati bevezetésében. Folyamatos ellenőrzéssel, karbantartó-javító tevékenységgel a Szolgálat gépjárműveinek és speciális technikai eszközeinek mindenkori hadrafoghatóságát biztosítják. Figyelemmel kísérik a Szolgálat technikai bázisának változását, új eszközök beszerzésekor kidolgozzák a megfelelő alkalmazási technikákat és taktikákat, javaslatot tesznek a rendszerbe állításukra. Közreműködnek a szolgálati kutató-fejlesztő munkákban, az állomány képzésében.

A Kutyás Csoportba beosztott személyi állományának feladata a váratlanul jelentkező és az előre tervezhető tűzszerész járőrigenyek (bűnügyi, operatív) robbanóanyag-kereső (RAK) kutyás megerősítésének teljes körű biztosítása. Rendszerbeállításuk a megbízhatóságon alapult, mivel a gépjárműtől kezdve a csomagkiválasztásig bezárólag szerteágazóan alkalmazhatóak az átvizsgálási feladatoknál. Több éven keresztül segítették, és tevékenységükkel hozzájárulva támogatják a tűzszerészt szimatmunkájukkal, kiváltva a költséges és kevésbé megbízható robbanóanyag detektorokat. A robbanóanyag kereső kutyákat a leggyakrabban előforduló szabvány (katonai és ipari) robbanóanyag fajtákra készítik fel a kiképzés során. Az állandó alkalmazhatóság érdekében évente végrehajtásra kerül a robbanóanyag-kereső kutyák és kutyavezetők továbbképzése.

A Búvár Csoport tagjai tűzszerész búvárok, akik a riasztásos és az előre tervezhető búvár igénybevételekre specializálódtak, és egyben feladatuk a váratlanul jelentkező munkák végrehajtása. A csoport létrehozását a biztosítási

és bűnügyi, valamint az eseti különleges rendőri feladatok alátámasztották. Minden körülmény és viszonyosság között (állóvíz, folyóvíz, időjárás, évszak) képesek a víz alatt található tárgyak, eszközök felkutatására, kiemelésére. Robbanótestek azonosításakor a honvéd tűzszerészekkel együttműködve kerül sor a beavatkozásokra. Kapcsolatot tartanak más rendészeti szervek bűvár egységeivel és a Bűvár Szövetséggel. Tervezik, szervezik a bűvárképzéseket, továbbképzéseket, helyszíni feladatoknál az optimális végrehajtást koordinálják. A külföldi továbbképzéseken megismert új szakmai koncepciók és eljárásmodok meghonosításával segítik a tevékenységünket. Gyakorlati módszerekkel, adaptálható javaslatokkal segítik a feladatok biztonságos, balesetmentes és szakszerű, hatékony végrehajtását.

A Bombaadat Központ létrehozását a 18/1996. (VI. 26.) ORFK intézkedés írta elő, melynek feladatait az alábbiakban határozta meg:

- a) gyűjtse a külföldi robbantásos cselekmények adatait;
- b) gyűjtse, értékelje, elemezze és tartsa nyilván a hazai robbantásos, és robbanóanyag felhasználásával vagy robbanóanyag megszerzésére, illetve előállítására irányuló bűncselekmények, a bombafenyegetéssel és bármely más robbanóanyaggal, gyújtószerkezettel, gyújtóanyaggal vagy közbiztonságra veszélyes pirotechnikai anyaggal kapcsolatos bűncselekmények, szabálysértések és rendőri intézkedések dokumentumait;
- c) dolgozza ki és működtesse az adatok kezelésének hatékony központi nyilvántartási rendszerét;
- d) kiadványok, útmutatók készítésével nyújtson segítséget a megelőző, felvilágosító tevékenységhez;

- e) végezze a speciális tűzszerész technikákkal és eszközökkel, a tűzszerész szervezetek feladat-végrehajtási taktikáival, szakirányításával kapcsolatos információk gyűjtését, feldolgozását, rendszerezését és tárolását;
- f) szolgáltatson információt az 1994. évi XXXIV. tv. 86. §-ában meghatározott szervezetek és szervezeteknek a 16/1995. (XI. 27.) ORFK utasításban meghatározott módon;
- g) tartson közvetlen kapcsolatot a külföldi tűzszerész szervezetekkel és bombaadat központokkal;
- h) hajtsa végre a tűzszerész és bombakutató szervezetek kiképzését, továbbképzését és szakirányítását.

A meghatározott feladatokhoz kapcsolódnak a továbbiakban felsorolt csoportok:

Bombaadat Központ

A Bombaadat Központot a parancsnokának közvetlen alárendeltségébe tartozóan szakreferens és főelőadók, valamint négy, vezényléses munkaidőrendben dolgozó csoport alkotja. Az Adatközpont a szakreferens támogatásával fordítja, rendszerezi, és adaptálva tárolja az angol szakterületről (nyelven) érkezett tájékoztatókat, információkat. Fordítással készítik a Bombaadat Központ kiadványait, tájékoztatóit és közvetlen információt nyújtanak a kapcsolattartó munkában a szolgálati titok védelméről szóló rendelkezések betartásával a társ-és rendészeti szervezeteknek.

A főelőadók koordináció alapján, elméleti és gyakorlati kiképzési foglalkozást tartanak az éves tűzserész továbbképzésen. Folyamatosan gyűjtik a tűzserész tevékenységgel kapcsolatos általános szakmai kiadványokat, jegyzeteket, anyagokat, majd rendszerezésüket követően javaslatot tesznek a tűzserész és bombakutató képzés tematikába történő beillesztésére. Más rendészeti szervek vagy polgári szervezetek kiképzésében és felkészítésében feladatokat látnak el.

Kiképzési Csoport

Biztosítják a kiképzési program naprakészségét, összeállítják a tematikákat, tervezik a tűzserész szak- és továbbképzéseket, valamint a különböző jellegű elméleti és gyakorlati vizsgákat. Szakanyag összeállítással és közzététellel segítik a bombakutatók és tűzserészek vizsgáit, a gyakorlati feladatok ellátására történő felkészülést. Szakmai vitafórumokat szerveznek belső képzéseken, illetve - tanterven kívül - megszervezik és levezetik a tűzserész feladatok végrehajtásához kapcsolódó új információk oktatását a saját állomány részére. A kiképzési programok eredményes végrehajtása érdekében kapcsolatot tartanak a társszervek hasonló feladatot ellátó vezetőivel. Figyelemmel kísérik a Szolgálat technikai bázisának változását, az új eszközök beszerzésekor kidolgozzák az eszköznek legjobban megfelelő alkalmazási technikákat és taktikákat.

Szakirányító Csoport

Szervezik és irányítják a tűzserészek és bombakutatók szakirányítását, a szakanyagokkal történő ellátásukat, koordinálják a szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Összehangolják a továbbképzések rendjét, a bombakutatók

képzésének tevékenységét, biztosítják a felkészítések folyamatosságát. Ellátják a kapcsolattartói feladatot a VPOP, a BV és a HŐR illetékes szerveivel. Szervezik és végrehajtják a BM NOK által tartott felkészítő tanfolyamok keretében a külföldre induló rendőrök számára a szakterületünket érintő kiképzéseket. Külön felkérés alapján az illetékességi körbe tartozó társszervek kijelölt állományának megszervezik a bombakutatói jellegű és tartalmú továbbképzéseket.

Adatfeldolgozó csoport

Koordinálják a szolgálati feladatok ellátásának rendjét, összehangolják az alárendeltek tevékenységét, biztosítják a mindenkori munka folyamatosságát. Részt vesznek - a napi szolgálati feladatok ellátása mellett - a Szolgálat stratégiájának, taktikájának, szakelméleti, irányítói alapidokumentációinak kidolgozásában. A feladatok eredményes végrehajtása érdekében kapcsolatot tartanak a társszervek hasonló feladatot ellátó vezetőivel. Biztosítják az érvényben lévő szabályzók előírásainak, egységes szempontú, helyes értelmezését és azok végrehajtását. Irányítják a központi információs rendszer üzemeltetését és felhasználását.

Rendszeresen ellenőrzik a Központ többi csoportja által vezetett, és az adatszolgáltatás alapját is képező nyilvántartások naprakészességét. Gondoskodnak a hazai és külföldi sajtóban a robbantásos cselekményekkel kapcsolatban megjelent fontosabb cikkek kivonatolásáról, folyamatos és egyben nyílt adatszerzésről. A begyűjtött adatokat, összegzésre kerülő információkat rendszerezik és az INTRANET - en keresztül - a hozzáférésre jogosultak számára, szakmai körökben - elérhetővé teszik. Kiemelten kezelik a robbantásokat, a robbantással történő fenyegetéseket, a hatástalanítások alakulását, ezek nyilvántartását és a jelentős esetekhez kapcsolódó azonnali információkat. Folyamatosan végzik az Információs Szerver bővítését és a

számítógépes nyilvántartások alap bizonylatainak, illetve írásos dokumentumainak kezelését. Útmutatók készítésével hozzájárulnak a megelőző, felvilágosító propaganda tevékenységhez. Folyamatos adatgyűjtést végeznek a hazánkban és a szomszédos országokban használt - pirotechnikai eszközökről.

Helyszínelő- és Laborcsoport

A helyszínelési feladatok ellátásánál biztosítják a munkához szükséges személyi és tárgyi feltételeket. A robbantásos események helyszíni szemléjének végrehajtását, a bizonyítékok felkutatását, rögzítését, összegyűjtését és az ahhoz kapcsolódó speciális feladatokat látják el. Ellenőrzik a helyszíni mintavételt, segítik a bűnjelek átvételét, a szállítást, kezelést, azok nyilvántartását, valamint szabályosságát, működtetik a bűnjeltárolót. Naprakészen figyelemmel kísérik a szakirodalmat, az elért eredményeket, a robbantásokhoz és robbanásokhoz fűződő nemzetközi tapasztalatokat. Tesztelik az új eljárásokat, így eszközeikkel az analitikai laboratórium mindenkori szakszerű és megalapozható, szakmai véleményekkel alátámasztható, elsődleges eredményeket mutat a preventív vizsgálatok során. A laboratórium megbízható működtetését alátámasztják az eddig lefolytatott vizsgálati eredmények, valamint a vizsgált robbanóanyagok detektálási módszerei. A különféle szakmai előadásokon, műszer-és technikai bemutatókon szerzett tapasztalatokat beépítik és hasznosítják a mindennapi munkában. Koordináció alapján kiképzést tartanak a szakterületüket érintő kérdésekben.

Összegezve:

Megállapítható, hogy a rendőrség hatáskörébe tartozó tűzszerész tevékenységek végrehajtása rendkívül bonyolult szervezési és szolgálat ellátási,

teljesítmény és feladat centrikus és célorientált munkavégzést követelnek meg a parancsnoki és beosztott állománytól egyaránt.

A Szolgálattal szemben megfogalmazott elvárások teljesítéséhez a teljes személyi állomány elhivatottságára és felelősségteljes munkájára van szükség. A meghatározott feladatok mindenkor színvonalas végrehajtásához a rendelkezésre álló technikai eszközöknek és felszereléseknek állandó hadrafoghatóságát kell biztosítani a mindennapi tevékenységek során. Ezen túlmenően, napszaktól és évszaktól függetlenül, a járőr- és eseti feladatok elvégzéséhez, a normákban előírtaknak megfelelően a 10 perces reagálási készséget is előtérben tartja a Szolgálat. A feladatrendszerből adódóan gyakran kerül sor prioritási szempontból azonnali végrehajtást igénylő munkák, melyek szintén megkövetelik, hogy a szükséges létszám és felszerelés rendelkezésre álljon. Ezekben az esetekben a megfelelő átcsoportosítások révén alapvetően maradéktalanul teljesíteni lehet az ilyen irányú elvárásokat.

A Tűzserész Szolgálat szervezeti felépítése, valamint a szakmai felkészítések és az egyének képzettsége folytán rendelkezésre áll az a kiképzett állomány, akik ezt a sokoldalú igénybevételt teljesíteni tudják. A szolgálati feladatok jellegének átrendeződése miatt azonban mindenképpen szükséges a meglévő funkcionális alegységek tevékenységi körének és létszám viszonyainak a felülvizsgálata. A hatékonyságot és a reagáló valamint a kezdeményező tevékenységet figyelembe véve a szükséges átalakítást, az eddigi tapasztalatok és rendezőelvek alapján az alegységeknél végre kell hajtani.

Az Európai Unió csatlakozást követően, a feladatok végrehajtása terén is változtatásokat kell javasolni, elsősorban a vonatkozó jogszabályok és a tűzserész tevékenységet meghatározó normák viszonylatában. Ezeket a módosításokat nem lehet végrehajtani azonnal – a szükséges törvényi háttér megváltoztatásával – de a szolgálati út betartásával, megalapozott indokokkal és a létrejövő kezdeményezésekkel megváltoztathatók a szabályozások, előírások.

A szakmai munka továbbra is a tűzszerezőkre hárul, azonban egyre markánsabban megjelenik a prevenció és a bűnmegelőző tevékenység az állampolgárok biztonságérzetének fokozásához. A rendőrségre vonatkozó speciális feladatkörben, aktív szerepvállalással szükséges hozzájárulni a közös európai rendvédelmi koncepcióhoz. Az integrálódási folyamatokhoz vezető út hatékony megalapozásával - a saját szakterület érvényesítésével, az alapfunkciók átértékelésével - az Európai Unió kompatibilitás megvalósítható.

A fentiekén túl az elkövetkező időben is fontos szerep jut majd a Tűzszerező Szolgálatnak a Rendőrség feladatrendszerében. Megfogalmazódott mindez a követelménytámasztásokban, melyeket elvárásként fogalmaz meg a vezetés a rendőrségi tűzszerező munka végrehajtásánál.

Az új kihívásoknak nem elég csak megfelelni a közeljövőben, hanem a minőségbiztosítás valamint a minőségfejlesztés szempontjait szükséges követni, így biztosítani és elősegíteni a mindenkori eredményes és balesetmentes tűzszerező tevékenységet. A jövőbe mutató, és az elért szakmai sikerekre alapozott, konkrét feladatszabásra irányuló intézkedések megtételével ezek az elgondolások, javaslati koncepciók maradéktalanul megvalósíthatóak.